

• Uvod • Uzroci • Simptomi i dijagnoza • Liječenje

Uvod Pneumonija je infekcija pluća koja zahvaća male zračne mjehuriće (alveole) i okolno tkivo.

U SAD-u svake godine oboli od pneumonije oko 2 miliona ljudi, a 40.000-70.000 od tog broja umire. Često je pneumonija konačna bolest ljudi koji imaju drugu tešku, hroničnu bolest. To je šesti najčešći uzrok smrti i najčešća smrtna infekcija koja se dobije u bolnicama. U zemljama u razvoju pneumonija je ili vodeći ili drugi po redu uzrok smrti nakon dehidracije zbog teškog proljeva.

Uzroci Pneumonija nije jedinstvena bolest već više bolesti od kojih je svaka uzrokovana drugačijim mikroorganizmima. Obično pneumonija nastaje nakon što se mikroorganizam udahne u pluća, ali nekad se infekcija unosi u pluća krvnom strujom ili se seli u pluća neposredno iz obližnjeg mjesta infekcije.

U odraslih su najčešći uzroci bakterije kao što je *Streptococcus pneumoniae*, *Staphylococcus aureus*, *Legionella* i *Hemophilus influenzae*. Virusi kao što je virus influence i virus vodenih kozica mogu također biti uzročnici pneumonije. *Mycoplasma pneumoniae*, organizam nalik bakteriji, je posebno čest uzrok pneumonije u starije djece i mlađih odraslih osoba. Neke gljivice također uzrokuju pneumoniju.

Neki su ljudi osjetljiviji na pneumoniju od drugih. Alkoholizam, pušenje, šećerna bolest, zatajenje srca i hronična opstruktivna plućna bolest (HOPB), sve to ljude čini sklonijima obolijevanju od pneumonije. Vrlo mladi i vrlo stari ljudi su također u većem prosječnom riziku. Isto tako i ljudi kod kojih je imuno sustav oslabljen nekim lijekovima, npr. onima koji se koriste za liječenje raka i kojima se sprječava odbacivanje transplantiranog organa. U opasnosti su i iscrpljeni-slabi ljudi, vezani uz krevet, paralizirani ili bez svijesti odnosno oboljeli od bolesti koja oštećuje imuno sustav, kao što je AIDS (Sida).

Pneumonija može nastati nakon hirurškog zahvata, naročito abdominalnog, ili nakon ozljede (traume), posebno ozljede grudnog koša, zbog posljedičnog plitkog disanja, nemogućnosti kašljanja i zadržavanja sluzi. Česti su uzrok *Staphylococcus aureus*, pneumokoki, *Hemophilus influenzae* ili njihova kombinacija.

Simptomi i dijagnoza Uobičajeni simptomi pneumonije su kašalj sa iskašljajem, bol u prsnom košu, osjećaj hladnoće, povišena temperatura i zaduha. Ti simptomi mogu biti različiti ovisno o proširenosti bolesti i organizmu koji ih je izazvao. Kada neka osoba dobije pneumoniju, da bi liječnik ocijenio stanje sluša stetoskopom na prsnom košu. Pneumonija obično uzrokuje promjene načina na koji se prenose zvukovi što se može čuti stetoskopom.

U većini slučajeva dijagnoza se pneumonije potvrđuje rtg-om grudnog koša što često pomaže u određivanju koji je organizam uzrokovao bolest. Iskašljaj i uzorci krvi također se ispituju u pokušaju da se otkrije mikroorganizam koji je uzrokovao pneumoniju. Međutim, pravi se uzročnik u polovice ljudi koji imaju pneumoniju ne može otkriti.

Liječenje Kod ljudi sa visokim rizikom, kao što su oni sa hirurškim zahvatom na prsnom košu ili iscrpljene-slabe osobe, u sprječavanju pneumonije pomažu vježbe dubokog disanja i liječenje sa ciljem da se uklone lučevine. I osobama sa pneumonijom potrebno je ukloniti lučevine.

Često osobe koje nisu jako bolesne mogu uzimati antibiotike na usta i ostati kod kuće. Starije i one sa zaduhom ili one koji imaju od prije bolest srca ili pluća smješta se u bolnicu i daje antibiotike intravenskim putem. Mogu im biti potrebni i dodatni kisik, infuzije i mehanička potpora disanju.

Porast rezistencije Sve veći broj bakterija koje uzrokuju upalu pluća (pneumoniju) razvile su rezistenciju (otpornost) na antibiotike, npr. mnogi stafilokoki stvaraju enzime (penicilinaze) koji sprječavaju da ih penicilin ubije. Pneumokoki su također postali rezistentniji na penicilin zahvaljujući različitim mehanizmima. Otpornost na antibiotike predstavlja ozbiljan problem, osobito u slučaju infekcija stečenih u bolnici.

Infekcije rezistentnim stafilokokima mogu se liječiti antibioticima koji su učinkoviti i u prisustvu penicilinaze, ali neki su stafilokoki postali otporni i na te lijekove. Za te stafilokoke, često se daje lijek vankomicin. Stafilokokna pneumonija sporo reagira na antibiotike, pa je bolesniku potreban dugotrajan oporavak.